

LIGA ROMÂNĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

PENTRU

INTERESELE UNITĂȚII CULTURALE A TUTUROR ROMÂNILOR

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ

Anul II. — No. 41.

19 Octombře, 1897.

ACȚIUNE DE PROPAGANDĂ

Comitetul central executiv al Ligii va inaugura miine, la Ploești, un ciclu de conferințe în beneficiul asociațiunii noastre.

Intreg comitetul, în frunte cu Președintele său, va vizita rînd pe rînd mai multe orașe din țară organizînd pretutîndeni asemenea conferințe cu subiecte din mișcarea națională.

Cu chipul acesta cauza care ne ține uniți sub drapelul Ligii va fi discutată cu competența și căldura bărbaților *convinsi* și ferm hotărîți a face tot, ce omeneste este cu putință, spre a înălța inimile și mințile tuturor Românilor cu iubire de neam.

Inițiativa comitetului central a găsit, în data ce gazetele au luat știință despre ea, cea mai desăvîrșită aprobare și a trezit însuflețire în toți oamenii de bine.

Chestiunea națională începe, în sfîrșit, a ieși din faza platonismului. Toată lumea serioasă și inteligentă e pătrunsă azi de excepționala importanță a situațiunii în care se găsesc Români pe peste munți față de Maghiari.

Cînd trei milioane de Români sunt primejduiți cu exterminare națională; cînd neamul românesc este amenințat de a fi ciungărit și sguduit în bazele pe cari se razimă viitorul său; cînd alianța Statului

român cu Ungaria este exploatată de Maghiari în contra noastră — în o asemenea epocă tot ce este cap luminat și inimă omenescă în țară trebuie să înțeleagă gravitatea situațiunii și trebuie să aducă jertfe pe altarul național.

Bărbații din fruntea Ligii, profesori universitari, literați, advocați, cu un cuvînt oameni distinși în societatea românească, au înțeles însemnătatea momentului și aduc cu dragă inimă și în cea mai nobilă desinteresare, sacrificiile ce le reclamă faza în care se găsește astăzi chestiunea națională.

Cei doi-spre-zece membri ai Comitetului vor merge ca doi-spre-zece apostoli ai evangheliei Românilor, din oraș în oraș, propovăduind și ilustrînd soarta nefastă în care ne găsim și întărînd credința în vitalitatea neamului nostru.

Nu ne îndoim, că toată lumea românească va ști să aprecieze această patriotică acțiune și va răspunde cu inima și cu fapta la îndemnul acestor oameni de inimă.

Dacă trufia vrășmașilor naționațiunii noastre nu mai cunoaște margini, noi să răspundem cu fapte serioase și înțelepte, menite a ridica puterea de acțiune a Ligii, menite a ajuta în chip real pe poporul frate ce poartă azi o titanică luptă în po-triva barbariei ungurești.

Nu este o frază banală, când se susține, că azi e vorba de onoarea și de demnitatea noastră națională. E un adevăr solemn, și numai spirite superficiale și oameni lipsiți de ori-ce idealitate, seci de ori și ce virtuți cetățenești ar putea, în o deplorabilă lașitate, sta indiferenți și cu zeflemele idioate pe buze în fața acestei crude realități.

Da, e vorba de *onoarea și de existența noastră ca națiune*; e vorba de cele mai profunde simțiri ale unui întreg popor, insultate în mod infam; e vorba de a se ști, dacă suntem o națiune *de bărbați* hotărâți a nu suferi, cu nici un preț sub

soare, umiliri și atentate fățișe la existența noastră.

Comitetul Ligii reprezintă, în chestiunea națională, opiniunea publică a țării noastre.

Acțiunea lui, e acțiunea țării.

Să facem dar, ca țara să se impună vrășmașilor poporului român, și ca ast-fel de la un capăt la celalt al țării comitetul să fie îmbrățișat și sprijinit în nobila sa inițiativă.

Ast-fel vom ridica Liga la nivelul adevăratei sale meniri și vom izbuti a consolida rindurile Românilor subjugati.

Cassiu.

DE LA FRĂȚI

Ultimele evenimente — Impresia în Transilvania — Furia ungurească — Dispoziția oamenilor.

De la Mureș, Octombrie, 1897.

Soate că vizita Regelui Carol la Budapesta nu ne-ar fi surprins, dacă mulți din noi nu s'ar fi legănat, de vr'o doi ani încoace, în iluzia, că «*între București și Budapesta-Viena*», se prepară bazele unei împăcăciuni între Români și Maghiari.

E mult de când suferim. Jugul e greu, și multe caractere se fring sub povara lui. Nu e deci nici o mirare, că o mulțime de bărbați cari salutaseră cu entusiasm și cu o puternică speranță mișcarea națională de la începutul acestui deceniu, inclinau spre credința, că cele câte-va acțiuni politice mai energice ar fi fost deja suficiente, ca să predisună pe monarhii și pe guverne a da o particulară atențiune situațiunii Românilor și a le ameliora soarta.

O schimbare în bine o dorim toți. Din nenorocire, mulți consideră dorințele lor drept fapte. Așa se face, că, de vr'o doi ani, așteptarea unei soluțiuni a chestiunii naționale ține în loc și paralizează forțe ce puteau fi utilizate cu mai mult succes în înaintarea mișcării naționale.

Dar foarte mulți dintre cei ce credeau într'o ameliorare a situațiunii și preconisau o politică de rezervă bine-voitoare — sunt azi desorientați, căci toate punctele lor de razim pe care își clădiseră concepția situațiunii s'au șters în timpul din urmă.

Se credea într'o presiune *destul de puternică de sus* asupra Maghiarilor; se credea, că aceștia ar fi cedat deja presiunii și că nu ar aștepta, decît ivirea unui grup de Români dispus a primi *concesiunile (!)* guvernului Bánffy, și multe alte asemănătoare iluzii țineau pironite mințile unora și altora. Tensiunea în aceste așteptări era

mare, dorința de a putea justifica oarecari proceduri era explicabilă, dar evenimentele din urmă au adus o răcoreală foarte penibilă în atmosfera înfierbîntată în care se mișcau, combinau și sperau unii din oamenii noștri

În loc de concesiuni din partea Maghiarilor, ne pomenirăm cu o politică concesivă a României oficiale față cu Maghiarii. Ceea ce mai înainte s'ar fi părut de necrezut, imposibil măcar de presupus, este azi săvîrșit: o vizită ceremonială a Regelui României la Budapesta și o ploaie de decorațiuni naționale românești pe piepturile ce acoperă cea mai neagră ură și cele mai vrăjmășești porniri în contra neamului românesc și în deosebi în potrivea noastră: a celor cite-va milioane de Români din bastia de sub pajură Sf. Ștefan.

O, Doamne, știu că unul și altul ar voi să nu ne deprimăm din această cauză și silință să ne dăm a vedea lucrurile în alte culori.

Dar cum nu s'ar întrista și nu s'ar simți adînc deprimată ori, ce suflare românească în fața *faptelor*?

Și cum să-ți faci silă să interpretezi pe dos, în bună conștiință, lucruri atît de lămurite?

În ori-ce caz, imensa și covîrșitoarea majoritate a publicului de aici e incapabilă de o astfel de diplomatie, iar cei ce pretind că ultimele evenimente ar putea însemna alt-ceva, decît ceea-ce rezultă clar din ele, uită un lucru: că noi nu suntem diplomați, iar cu banalul nostru bun simț, noi, ori cîtă silință ne-am da, nu vedem în vizita de la Budapesta decît o *slăbire* a pozițiunii *noastre* politice.

Și fără exagerare, așa este azi sentimentul general în Transilvania și nici o sofismă, ori-cît de subtilă ar fi, nu poate produce aici o convingere contrară.

Iar dacă au mai rămas oameni nedu-

meriți, ultimile prigoniri și extrema teroare la care suntem expuși sunt de natură a convinge și pe cei mai slabi cu duhul, că coarnele sovinișmului nu numai că nu au fost tăiate, ci ele cresc în dimensiuni înspăimîntătoare.

Pe unde te întorci, Maghiarii jubilează și îți rid în nas, bătîndu-și joc de tot ce este scump unui Român.

Puternicul autocrat german i-a înălțat în slava cerului, iar Impăratul Austriei se silește pe fie-care zi a deveni un Rege din ce în ce mai național maghiar.

Și sub aceste auspicii Regele României își făcu intrarea în Budapesta.

E de mirat oare, că în fața acestor fapte împlinite, Maghiarii au devenit de o insolentă fără precedent?

I * * *

Dar tocmai această plastică ieșire în relief a situațiunii, departe de a „calma” spiritele, le agitează și le înversunează și mai mult.

Sunt negreșit și oameni cari cred că acum mai ales ar trebui să ne moderăm și prin o rezervă bine-voitoare din partea noastră să dovedim că am fi vrednici de o bună voință a stăpînirii. E de prisos să spun, că aceste voci sunt într'o disparentă minoritate și nu se maimanifestă decît la ureche și în camere bine închise.....

Cotropitoarea majoritate a oamenilor noștri sunt azi convinși, că scăparea noastră nu poate veni decît din o politică de energice manifestațiuni ale poporului românesc, în potrivea întreg sistemului dualist.

Dacă Maghiarii cred, că prin rafinata lor diplomatie le-a succes a ne desavua și a ne presenta liniștiți și împăcați cu soarta, — toată lumea noastră arde azi de dorul de a spulbera aceste diplomații și de a striga în lumea largă, că Ungaria este un stat putred pînă în temelii.

I. G. B.

POLONISMUL ÎN RUSIA ȘI SLAVII DIN AUSTRO-UNGARIA

«*Slavism*», «*Panslavism*», «*Panrusism*», — iată trei cuvinte a căror actualitate e incontestabilă. Adică așa susțin gazetele nemțești și ungurești și așa susțineau ele și în trecut ori de câte ori era vorba de a se face oarecari concesiuni naționalităților slave din imperiul austro-ungar.

Pentru cei ce sunt în curentul chestiunilor naționale din împărăția vecină, un lucru este de mult evident, și anume: presa maghiaro-germană se folosește de aceste clișeuri spre a teroriza publicul, arătându-i în culori negre *primejdia slavă*, și conchizând apoi la o politică de *represalii* în potruva națiunilor slave de sub șceptrul Habsburgilor.

E nenorocită această armă, și ea poate deveni fatală pentru cei ce-o folosesc, pentru că ei abuzează de ea în scopuri politice de partid și obicinuesc astfel lumea a crede că mult trîmbițata primejdie slavă nu ar fi, în definitiv, decît o țânțoșă.

Această primejdie există însă, și pe fiecare zi ea devine mai serioasă și mai amenințătoare. Și aceasta cu atît mai virtos că neîntrecuții bărbați de Stat din Austro-Ungaria fac tot ce le stă prin putință ca să-o fomenteze.

Dacă împărăția vecină ar fi dat, de acum vr'o treizeci de ani, Slavilor săi toate acele drepturi naționale pe cari ei le cred indispensabile existenței lor, — această primejdie nu ar fi azi atît de iminentă. Slavii de acolo, divizați cum sunt în mai multe națiuni distincte, s'ar fi dezvoltat în direcții divergente.

Fiecare populațiune slavă ar fi căutat să se cultive în conformitate cu natura sa

specifică, particulară, și azi deosebirile între aceste populațiuni ar fi cu mult mai mari de cit ce sunt.

Jugul comun împiedică *diferențierea* națională a Slavilor din Austro-Ungaria și astfel ei *nici că pot* să se ridice mai presus de *concepția de ginte*.

Pentru noi a trecut vremea romantică, pe cînd se putea vorbi cu oarecare succes de o *confederațiune latină*. Am devenit mai realiști și ne-am convins, că utopiile nu trebuie să ne preocupe și să ne detragă dela idei practice și realizabile.

Slavii se găsesc și astăzi sub fermecătoarea putere a unei vaste federațiuni panslaviste. Și aceasta, tocmai pentru că ei sunt menținuți sub hegemonia altor națiuni.

Minunații și atoateștiutorii bărbați de Stat și diplomații subțiri ai Austro-Ungariei poartă mai ales vina, dacă ideile panslaviste mai au astăzi puțința de a influența sufletul Slavilor de acolo.

Grație acestei diplomații, al cărei scop era să diviză împărăția austriacă de odinioară în *două domcnii de exploatare* și să le încredințeze *Germanilor și Maghiarilor*, — panslavismul n'a putut eși încă din sfera romantismului și *nu s'a putut dovedi încă drept ceea ce este în adevăr; drept o utopie*.

Astfel primejdia panslavistă persistă și ea poate deveni iminentă în momentul cînd d. p. *Rusia* s'ar hotări la o politică într'adevăr conciliantă și binevoitoare față cu *Polonismul*.

De cînd cu vizita Țarului rusec la Varșovia, mereu se aude, că ar fi vorba ca

guvernul dela Petersburg să-și schimbe atitudinea sa față cu Polonii.

Să punem cazul, că aceste știri s'ar adevăra, și că Rusia, văzînd că nu poate izbuti a rûsifica pe Poloni, cari sunt *catolici*, ar renunța la tendințele ei de rûsificare de pînă acum și ar acorda d. p., o perfectă autonomie Polonilor săi, restituind Poloniei dreptul ei la o liberă viață de Stat național și mulțumindu-se a stabili între Rusia și între Polonia raporturi de *coordonare politică*, în genul cum sunt acelea cari subsistă între Austria și Ungaria.

Care fantazie, oricît de vie ar fi ea, își poate închipui paroxismul de însuflețire panslavistă ce ar cuprinde, în acest cas, pe toate națiunile slave din Austro Ungaria și din Balcani?

Ce revoluție în spirite, ce febrilă agitațiune, cite lacrimi de bucurie n'ar produce o asemenea schimbare din partea Rusiei?

Cît de puternică și de amenințătoare s'ar ridica, deodată, valurile oceanului panslavist?

Și apoi cari sunt acele forțe cari ar fi capabile să oprească isbucnirea acestui torent

de simpatii rusești la Slavii din întreg Orientul?

Și cine ar fi destoinic a împiedica atunci gravitatea *reală și sistematică* a Slavilor din Austro-Ungaria spre «*liberatorul*» Stat rusesc, spre acest Piemont al Panslavismului?

Națiunile slave din Austro-Ungaria, asuprite, schingiuite și insultate de veacuri în existența și în cele mai nobile ale lor simțiri, s'ar găsi coprinse de o iresistibilă și fanatică pornire de a se uni și ele cu cele două State slave confederate.

Iată un colț din care în ori-ce moment poate răsări o colosală primejdie pentru existența monarhiei habsburgice.

Dar se gîndesc diplomații de acolo la asemenea eventualități?

Cele ce se petrec acolo ne dovedesc contrariul.

Vorba e însă, că această primejdie statornică, ivită din nenorocita politică de naționalități din Austro-Ungaria, nu ne poate fi nici nouă, Românilor, indiferentă. Iată de ce trebuie să ne dăm neconținut silința a pune acest pericol în ochii celor ce l'au provocat și îl întrețin.

DUALISMUL PE DRIC

Conflictul dintre Austria și Ungaria în chestia stabilirii cotel-părți și apoi obstrucționismul german din Camera din Viena par a submina bazele Dualismului.

Nu-i vorba, Camera maghiară votă compromișul provizor, adică *Dualismul pe un an*, dar nimeni nu poate ști, dacă acest provizorat va fi sau nu acceptat de Camera austriacă, unde Nemții vor să împedice cu orice preț primirea, ca astfel să răstoarne cabinetul Badeni.

Un paragraf din tratatul dintre Austria și Ungaria prevede, că Ungaria stă în relații de drept de Stat numai *ca o Austrie guvernată constituționalicește*.

Acum, dacă Parlamentul Austriac nu votează reînnoirea, pe un an măcar, a Dualismului, ce se întîmplă ?!

Ministrul president *Bánffy*, vorbind deunăzi în Camera maghiară despre această eventualitate, spunea că guvernul maghiar e pregătit și pentru această eventualitate.

Neue Freie Presse, organul centraliștilor germani din Austria varsă foc și pară de

necaz că *Bánffy*, a vorbit de posibilitatea unei *lovituri de Stat* în Austria.

Articolul acesta e foarte semnificativ și de aceea ținem a reproduce părțile cele mai marcante.

«Constituția austriacă nu e încă suspendată zice *Neue Freie Presse*. Cu toate acestea, guvernul maghiar, printr-o oficială declarațiune, s'a împăcat cu eventualitatea unei *lovituri de Stat* în Austria. Ministrul president maghiar nu avea nici o nevoie a trata constituțiunea austriacă așa ca și când ea s'ar găsi în agonie.

Suspecta grabă a ministrului president de a face acea declarație trebuie să producă impresiunea, că *politica maghiară este condusă de ideea că perplexitatea Austriei este o binevenită ocazie pentru Ungaria spre a întări de nou politică separatistă*, de a face un compliment Dualismului dar în realitate de a pune în practică ideia partidului Kossuthist și de a impune întregii monarhii voința independentă a legislațiunii maghiare.

Această idee aventuroasă, care primejduște unitatea monarhiei, conduce astăzi politica maghiară și ea a fost lămurit și respicat exprimată de către ministrul-president maghiar.

Cu chipul acesta, Ungaria înalță puterea legislațiunii maghiare deasupra afacerilor comune, face Parlamentul independent de toate angajamentele și tratatele cu Austria și, mai mult, ea se pretează a face un

nevrednic serviciu tuturor adoratorilor unui experiment absolutist în Austria.

Ministrul president maghiar-zise astăzi cu o pioasă mină : Dumnezeu să țină constituția austriacă, dar dacă-i vorbă, guvernul maghiar va da și el o mină de ajutor ca să i se rupă gîtul acestei constituții.

Dacă baronul *Bánffy* ar dori ca Dualismul să rămână în picioare, dacă el ar fi, precum îi este datorica către patria sa, către monarhie și țară un aderent credincios al acestui sistem, atunci el nu și-ar afirma credința sa pentru Dualism prin aceea, că el *indică* mijloacele cu al căror ajutor Ungaria poate eși din Dualism.

Constituția austriacă e periclitată ; Dualismul e într'o gravă criză, iar poporul german în cea mare excitație ! »

Tiradele acestea ale ziarului vienez au o tendință rău ascunsă: vor să sperie pe guvernul austriac de a suspenda constituția, pretextind, că în asemenea caz Ungaria s'ar declara pentru politica lui *Kossuth*, adică pentru desfacerea de orice comunitate cu Austria.

E o sperietoare naivă. N'au Ungurii să se separe de Austria. Ei știu mai bine cite foloase le aduce această comunitate de afaceri externe și militare.

Ș'apoi, slavă Domnului, în Ungaria și Transilvania sunt și «oare-cari» naționalități cari, să fie încredințată perfida gazetă vieneză, vor fi avînd și ele cuvînt cînd lucrurile vor fi ajunse la adicăteala!

O SCRIERE GEOGRAFICĂ GERMANĂ

DESPRE

ROMÂNIA

Scrierea geografică *«Die Erde und ihre Völker. Ein geographisches Hausbuch von Fried. Von Helkwald 4-te Auflage, bearbeitet von Dr. W.*

Ule, în fasc. său 20 se ocupă de România.

În câteva numere precedente ale revistei noastre am insistat asupra faptului, că străinii, și în special Germanii, au păreri foarte eronate despre noi și că Ungurii fac tot ce le stă prin putință pentru ca aceste păreri să fie acreditate.

Dacă noi înșine nu căutăm a produce în străinătate impresiuni corespunzătoare cu adevărul și realitatea, să nu ne mirăm că ne trezim din când în când cu scrieri străine-cari respîndesc între idei bune și asemenea idei greșite. despre noi.

Ca specimen a unei asemenea scrieri, servească-ne capitolul *România* din sus pomenita operă geografică germană.

Iată ce se spune în această carte mare publicului german despre Regatul Român.

Ne abținem dela comentare, pentru că fiecare cititor va putea alege ce e adevărat și ce e greșit în această scriere. Tocmai datele eronate ce se spun în această carte sunt de natură a pune pe fiecare Român pe gânduri și pe lucru spre a contracara propagarea unor opinii și descriții ce nu sunt conforme adevărului nici intereselor noastre nu sunt favorabile.

„REGATUL ROMÂNIEI“

«Această țară carpatină aparținătoare peste tot Europei de Est, care cuprinde 131.000 km. ² și 5 milioane locuitori, se compune din principatele dunărene Valahia și Moldova și formează de la 1881 un

regat, avînd un regim constituțional cu un Senat și cu o Cameră de deputați aleși de către colegiile electorale. Armata în timp de pace e de 50.000 ostași și pe Dunăre, riul de graniță către Bulgaria, se întreține o mică flotilă. Port maritim are România numai în Dobrogea cu un mal de mică întindere la Pontus. Acesta este portul Constanța, legat cu Cernavodă dela Dunăre prin o cale ferată, ce strătaie Dobrogea. Valahia este povîrnișul sudic pînă la Dunăre al podeiului Transilvan (de siebenbürgischen Hochlandes) și se împarte prin Aluta sau Olt în Valachia mică (de vest) și cea mare (de est); riulețul Milcov o desparte de Moldavia, coasta de ost a Transilvaniei, udată de cele trei brațe ale Dunărei și de Siret. Caracterul țării îl determină înălțimea, extensiunea, lărgimea, povîrnișul și cumpăna apelor Carpaților, întinși ca un puternic arc de la vest peste nord la est; ea (țara) este lămurit împărțită în regiunea munților, a dealurilor la mijloc și a șesului. Munții înalți cu stîncile și pădurile lor seculare ascund tot soiul de metale, prețioase isvoare minerale, fiare sălbatice și mari masse de lemne; dar aceste comori zac în — și pe pămînt greu accesibile, puțin cunoscute și aproape neatinse de mîna omenească; ținutul dealurilor nutrește pe grasele sale pășuni turme nenumărate, de carnea lor însă poporul nu are parte, iar pieile lor se argăsesc și se lucrează mai bine în străinătate, decît în țară; vin nobil și plin de foc se produce în abundență, dar cultura și manipulara lui este neglijată, pînă cînd în stîrșit înaintînd spre sud, ajungem la grînarul Europei. Aici se produce grîu, porumb, toate celelalte soiuri de cereale și fructe în belșug nemărginit, fără osteneală și într'un pămînt, care încă ani îndelungați nu va avea trebuință de gunoi; se produc și poame excelente, dar în mică cantitate, de oare-ce cultura lor recere deja răbdare, pricepere și osteneală. Acestea sunt co-

morile și avuțiile de tot soiul, ce prove-dința bine-voitoare le-a dăruit Românilor în mare abundență din timpuri străvechi; această îmbelșugată productivitate a na-turii, facilitând însă modul de trai fără os-teneală al poporului, pe acesta îl face le-neș și de aceea a putut să-l țină timp atit de îndelungat supus cnotei și robiei. România e o țară bogat dăruită cu tot soiul de avuții, aici găsești măreția naturii la munte și melancolia la șesul nesfirșit. De aci iubirea cea mare a Românului pentru țara sa, a cărei bogăție și frumusețe naturală alină și covârșește toate ne-casurile lui pămîntești și nu fără drept zice el străinului: «cine a băut odată din apa Dimboviței, acela mereu însetează și o dorește» (vrea să zică: «Dimbovița apă dulce, cine o bea nu se mai duce.»)

«Românul, probabil urmaș al vechilor Daci, vorbește un idiom aparținător familiei limbilor romanice; se ține de biserica gre-cească; peste tot e de statură mijlocie, cite odată chiar mic și sec (mager), de un caracter sudic, de rasă puternică, în care precumpănește frumusețea bărbaților cu dinți albi lucitori, miini și picioare ele-gante (zierlich), plin de grație la mers și ca păstrăvii de iuțimea fulgerului în miș-cări; el are puține trebuințe trupești, iar sufletești aproape de loc; e de o pricepere ușoară, bun la inimă, ospital, de o răb-dare rară în muncă, în cas de lipsă vi-teaz, dar leneș și bănuitor, ignorant și su-perstițios. Precum întrec bărbații peste tot, în ceea-ce privește frumusețea corporală, pe femei, altcum și ele frumoase (prächtigt) așa trebuie hotărit să le recunoaștem a-cestor din urmă o valoare mai mare; ele în ceea-ce privește educațiunea școlară sunt încă cu mult mai neglijate decât sexul bărbătesc, dar posed de la natură bune dis-pozițiuni morale și intelectuale. În timpul mai nou sub energica domnie a regelui Carol, un Hohenzollernian, se poate observa un progres extraordinar pe toate terenele vieții ecenomice și spirituale. Acela ne pune în stare de a cunoaște, cit sunt de mari și trainice bunele dispoziții și calități ale poporului român. Circa 3½ milioane Români, așa dar ¾ părți din populațiunea totală, sunt țărani.

«Dacă fumul ori lătratul cîinilor nu-i

vestește călătorului deja din depărtare pre-zența unui sat, i se poate întâmpla să gă-sească cutare sat chiar înaintea nasului său, de oare-ce cele mai multe case, ori mai bine bordeie, cu ferestrele mici a-proape de suprafața pămîntului, zac cufun-date în pămînt și coperișul lor conic făcut din împletituri de paie ori din coceni de porumb, măcinate de vremi și ici colo a-coperite cu muschi, pot seduce și un ochiu bun. Dacă șoseaua trece prin sat, intrarea și eșirea este adese-ori închisă prin cite o grindă mobilă, ce ți-o ridică copii cer-șetori de țigan, goi de tot ori pe jumă-tate. Marea majoritate a poporului țaran locuește în astfel de bordeie sărăcicioase, cari cuprind 2 încăperi, dintre cari una servește ca odaie de locuit, de dormit și ca bucătărie și pe lângă cea mai adăpostește și tot felul de animale mărunte, iar cea-laltă servește ca loc pentru păstrarea pro-visionsi și a nutrețului. Trei-soiuri de ani-male sunt bogat reprezentate în satele ro-mânești: porcii, cîinii artăgoși și purceii. Rar poți găsi o grădiniță cu ceva verdețuri, ori chiar cu flori, cu pomi ori arbori um-broși. Mai mult se cultivă totuși prunele, de oare-ce ele cer mai puțină grijă și din ele se fabrică plăcuta «țuică»

«Românul ajunge de timpuriu la ma-turitate, dar și îmbătrînește de timpuriu; că-sătoriile se încheie de timpuriu și ele sunt de regulă binecuvintate cu mulți copii, dintre cari însă majoritatea nu ajunge anul al zecilea al vieții. La nașteri prevalează sexul bărbătesc, dar acela se și distinge prin o mortalitate cu mult mai mare. Cu 25—30 ani femeia română, în tinerețe a-proape fără excepțiune, de o statură ju-nonică, devine o bătrînă matroană sbir-cită, căci ea și aici este chinuită vită de povară, pe cînd domnul și stăpînul ei joacă buciuros rolul trîndavului. Poți vedea adese-ori cite o femeie de 18 ani mergînd la cîmp cu un prunc pe spate, cu altul în pîntece, pe un al treilea trîgîndu-l după șine acățat de patele hainei sale, cu o povară oare-care pe cap și cu o furcă mică de tors în mînă. Portul ei este ca-racteristic prin cămașa lungă, prin lipsa unei rochii, cu șurțe înainte și înapoi și prin cîrpa înfășurată în jurul capului într' un mod pitoresc. Felul și modul cum își

cultivă țaranul via și agrii, uneltele și utensiliile sale, carele, toate necioplite, neîndeminate și greoaie, recer multă încordare, timp și puteri prădate și împruț nează venitul și ciștigul. Ici colo, ce e drept, unii proprietari bogați și inteligenți introduc îmbunătățiri, dar procedura lor este imitată numai cu greu și pe încetul. Țaranul suferă mai departe din cauza marelui mulțimi de sărbători bisericesti, prin a căror serbare se păgubește greu bună starea lui trupească și spirituală, iar țării i se înfig rănile cele mai adinci, stînjindu-i-se înaintarea în bună stare. Hrana țaranului este în preponderanță de natură vegetală și mai ales porumbul, care se consumă pregătit în diverse moduri. Mincarea lui națională este mămăliga, iar băutura lui de predilecție rachiu de prune, «țuica»; după acestea urmează celelalte cereale, apoi laptele, ouăle și numai în rîndul ultim carnea, anume cea de porc. La petreceri ocupă locul prim musica și dansul; un lăutar rău îți pune în picioare un sat întreg și desleagă toate gurile; toate cîntecile și jocurile au caracter național, ele sunt acuși răsfățate și sălbatice, acușline înduioșătoare și foarte grațioase; ți-se presintă o frumoasă icoană, cînd vezi cum se aruncă în joc feciorii plini de foc cu fetele cochete în șiruri pestrițe (bunt) și în portul lor cu gust. Stofele de haine se țes și se pregătesc aproape toate în țară; lucrarea e frumoasă și chiar elegantă; portul și croiala foarte cu gust, găteala și jocul de colori bătătoare la ochi sunt foarte căutate. Durere, că bărbații se dau bucuros la beție și ajung ușor la certe sîngeroase. Omorul și furtul de vite sunt crimele principale ale populației de la țară, a cărei educație școlară stă pe o treaptă inferioară.

«Economia de vite se poartă peste tot fără sistem, iar în special cultura cailor, splendidă încă pe timpul lui Frideric cel Mare, este chiar neglijată; tot atît de puțin poate fi vorbă despre o agricultură rațională; dacă urmează unul după altul mai mulți ani roditori, oamenii sunt mindri de recolta obținută fără osteneală, iar dacă se întimplă recolte slabe și epidemii pustuitoare de vite, aruncă vina pe disgrația elementelor ori pe minia cutărui sfînt ofen-

sat. Omul din alte părți ale Europei nici idee n'are, cită sumedenie de bani aduce în țară cite un an cu noroc, dacă adică în prima linie au prosperat porumbul, griul și celelalte cereale și dacă epidemiile, seceta, incendiul cîmpiilor ori gerul nemilos n'au pustiit numeroasele turme. Fiește-care, și omul cel mai sărac, se bucură atunci de o anumită prisosiță, se îmbuibă fără griji și uită tot necasul suferit înainte; atunci se deșteaptă o sălbatică poftă de voiaj, care pe cei cu stare mai bună îi mină cu grămada peste graniță și nu mai puțin folos decît fericita patrie au din o ast-fel de recoltă abundentă cuoscutele băi de lux și prăvăliile de confecție din Viena și din Paris.

«Dacă avem în vedere, că pe 1.000 locuitori cad 7 industriși; dacă considerăm, că diferitele întreprinderi industriale mai mari ce există se află mai cu seamă în mîinile străinilor, și ne convingem din rapoartele comerciale, că de exportul produselor industriale abia se poate vorbi, pe cînd din contră cele mai importante produse brute trebuie să se trimită în străinătate pentru a fi lucrate după recerință și a se reîntoarce ca marfă utilizabilă în patria lor, cum se întimplă cu făina, pielea, stofele de lină, potassa și altele asemenea, ne va fi permis cu drept cuvînt a o spune, că România în privința industrială este o țară foarte săracă. Românul prin clima și condițiunile naturale ale țării este ținut înainte de toate la agricultură la economia de vite și la ridicarea exploatațiunii minelor, și va trebui să treacă încă un șir de ani, pînă ce vor fi represintate în țară chiar și produsele industriale mai importante într'o măsură corespunzătoare trebuinții și căutării lor. Că se fac în țară mișcări și îmbunătățiri și în privința aceasta, vedem din sporirea neîncetată a nouilor întreprinderi și întocmiri, cari însă totuși încă nu sunt de ajuns pentru a elupta independența României față cu străinătatea. Comerțul mare se găsește în mîinile străinilor, cari, cită vreme numai puține firme românești se luptă cu succes în contra acestei apăsătoare concurențe și marea majoritate se îndestulează cu ciștiguri mai mici, îi prescriu legi și își fac țara și pe producții ei tributari. E însă afară de

ori ce îndoială, că mișcarea comercială ar putea și ar fi cu mult mai mare, dacă ar dispune țara în interiorul ei de mai numeroase și mai bune căi de comunicațiune; nu găsești în toată întinderea țării nici o singură șosea, care să fie întreținută, cel puțin într-o distanță de cite-va ore în stare cum se cade. Dacă poți suporta nesupărat, masa cea deasă de pulbere, poți călători prin țară ușor pe micile drumuri și căi bătute în timp de secetă continuă și îndelungată; lipsește-te însă de ori-ce călătorie, chiar și de cea mai scurtă, îndată ce au căzut ploii abundente și au muiat terenul lutos și așezat și au umplut și alungat peste malurile lor plane multele piraie, văi și riuri. În timpul mai nou însă s'au întreprins cu mare energie construirea de căi ferate în mai multe direcțiuni principale. În prezent dispune țara deja de 2.600 km. căi ferate.

«În toată întinderea țării de la Turnu Severin pînă la gura Sulinei curge Dunărea formînd una din cele mai comode căi europene de comunicațiune. La Dunăre sunt situate mai multe piețe de primul rang și mult considerate în lumea comercială, ca Galații (cu 60.000 locuitori) între gura Siretului și a Prutului, de unde afară de cereale se exportează: lemne, sare, lînă și petrol; Brăila (cu 47.500 locuitori), cel mai însemnat port dunărean al Valachiei cu docuri principale pentru cereale; și Giurgiu' (Giurgewo) avînd legături și afaceri cu toate emporiile comerciale însemnate ale străinătății. Un număr de porturi mai mici, ca: Turnu-Severin, Calafat, Turnu-Măgurele, se bucură asemenea de o vie mișcare comercială, totuși în aceste nu se încheie afaceri de întindere atît de colosală, ca în cele numite mai sus. Numeroase corăbii și vapoare, bărci și șalupe aparținătoare tuturor națiunilor brăzdează latul fluviu, anume de la Brăila în jos, și aleargă prin acum neprimejdiosul braț al Sulinei

către Marea Neagră, care totuși de la deschiderea canalului de Suez a devenit o cale înfundată. Celelalte orașe însemnate ale României sunt: Craiova în Valachia mică, Focșani lângă Milcov, Ploești, Iași (73.000 locuitori) nu departe de Prut, capitala Moldaviei, și București ori Bucarest la Dimbovița (196.000 locuitori), capitala Valachiei și acum a României întregi.

«București, capitala română, provăzută cu o universitate, este orașul celei mai grozave (ărgsten) murdării și al luxului celui mai rafinat; lângă colibi ticăloase se ridică mărețe palate; cu strade desfundate, 10.000 echipage și 30.000 cai de lux. Aici poți observa, că apusul civilizat stă la o parte și te atinge mult Orientul. Ți-ar trebui mai mult de 5 ore, ca să înconjori orașul căci multe case, mai ales în suburbii, sunt împrăștiate și înconjurate cu un fel de grădini. Populațiunea numără circa 8—10.000 europeni străini, cari represintă cu deosebire elementul cult, circa 5.000 Jidani, reprezentanții comerului și 9.000 Țigani. A descrie Bucureștii este tot atît de greu, ca și al percurge. Cam în mijloc se află cartierul comercial cu cele 4 strade principale, cu teatru, palate, princiare, prăvălii, în cari sunt expuse vederii toate lucrurile de fabrică și obiectele de lux din apus și din Orient, apoi cafenele o multime. Aici te afli încă într'un ținut europeanesc, între case cu un aspect foarte respectabil. Dar afară de acest cartier te simți numai decît în Valachia; acolo colibi și case stau în desordine lângă olaltă și totul apare ca un număr oare-care de tîrșoare și sate legate între sine prin cite-va drumuri.»

Articolul este provăzut cu 2 ilustrațiuni, dintre cari cea d'intii represintă un păstor desculț cu un crac de lemn pe umăr, iar a doua o pereche de țărani tineri.

N. Togan.

(Din Transilvania).

ISTORIE, ETNOGRAFIE, CHESTII SOCIALE

TEORIA RASSELOR

Anul trecut apăru în Italia, (Palermo, Remo-Sandron, Editore), o scriere foarte interesantă din punctul de vedere național. Cartea poartă titlu *La Nazionalità e la vita sociale* și este scrisă de d. *Celso Ferrari*. Autorul face în ea o motivare științifică a ideii de naționalitate.

Dăm în cele următoare un capitol, în care se vorbește despre origina și dezvoltarea raselor:

Regnul omului apare împărțit în o lungă serie de zone etnografice; dar acestea nu sunt deosebite între ele în mod absolut, pentru că ele, din potrivă, pot să se apropie una de alta așa că se poate vedea că toate varietățile, chiar și cele caracteristice se modifică încet încet, când vorba e de indivizi singuratici. Aceștia formează un fel de lungă serie în care aproape pe nesimțite se poate trece dela trăsăturile caracteristice ale unui tip uman la ale altuia, cu desăvârșire distinct.

Cu alte cuvinte, termenului *rassă* nu-i corespund divisiuni etnografice exact desemnate de către natură, iar noi numai prin o simplă ficțiune, împinși de necesitățile metodei, putem crea aceste separațiuni și le putem numi cu acest cuvânt. Precum bine observă *Pouchet*: «când ai văzut un număr oarecare de oameni ce aparțin la aceeași rassă, spiritul tău fără multă atențiune degajează din fiecare om un total de caractere generale și formează din ele un fel de ființă ideală la care el referă apoi ființele reale pe cari le vede de aci înainte și cu care el identifică pe toți aceia cari au cu ea o formă suficientă de asemănare. (1)»

Stabilită relativitatea valorii ce trebuie a se da termenului *rassă*, se impune o altă, foarte importantă chestiune. Dacă întreaga specie umană nu e, în mod absolut, deosebită în tipuri etnice, ci numai în caractere nesigure și variabile și totdeauna dependente de relațiunea ce există între mediul extern și între organismul omenesc, pot oare aceste caractere, dobândite prin adaptare, să fie transmise pe cale ereditară fără a întâmpina o limită în intima structură organică?

Darwin și cu el toți cei ce admit derivațiunea tuturor speciilor viețuitoare dintr'o singură părechie omenească primordială ar răspunde afirmativ; *Kolb*, *Burmeister*, *Gumplowicz* și toți cei ce cred în *poligenism* (derivațiunea omenirii din o sumedenie de primordiale perechi omenești), ar răspunde tăgăduind (2).

(2) *Büchner* crede că, admisă odată posibilitatea transformățiunei (progresivă sau momentană puțin importă) tipului maimuță în tipul om, este foarte greu a ști, dacă această transformare s'a făcut odată sau dacă s'a repetat de mai multe ori, dacă ea se întâmplă ici-colea și dacă diferențele actuale dintre rasele umane ar proveni din transformățiuni progresive dintr'un tip uman primitiv sau din deosebiți antenați (*Der Mensch und seine Stellung in Natur* p. 138); *Gumplowicz* iarăși afirmă, că Darwinismul e atât de preocupat de transformism și de selecțiune, că n'a mai găsit prilej a se ocupa de chestiunea de a ști dacă originile omenirii sunt unice sau multiple (*Lutte des races*, p. 66.)

Acești autori susțin deci, că Darwinismul ar fi străin de chestiunea relativă la pluralitatea originară a genului omenesc (ceea ce *Gumplowicz* afirmă lămurit, op. cit. cap. XV.)

Mie însă mi se pare, că între aceste două teorii, *darwinism* și *poligenism*, — de oare-ce cea dintîiu e mai ales mesologică, iar a doua e cu deosebire antropologică și afirmă că diferențele originare ale raselor umane dispar în urma unei acțiuni neîntrerupte, — reconciliațiunea e imposibilă. *Darwinismul* admite posibilitatea de transformare a speciei, din contra *poligenismul* recunoaște cel mult posibilitatea, că varietățile cari disting reciproc deosebitele specii viețuitoare s'ar putea distinge, dar nu s'ar putea contopi cu altele.

(1) *La pluralité des races*, pag. 146.

Această chestiune prezintă un mare interes, pentru că dela ea atiră soluțiunea problemei relative la structura și la caracterele fizice ale unui organism social, ale cărei legi, evident, nu pot fi în contradicție cu legile biologice.

Teoria care admite transmisiunea ereditară a caracterelor odată dobândite se leagă direct cu teoria evoluționistă.

După ea, toate varietățile speciilor viețuitoare sunt sau dobândite sau moștenite: cele d'întiu se explică prin influența mediului și pot fi considerate ca, cel mult, începutul unei specii noi, cele de al doilea se formează în lupta pentru existență, prin selecțiunea naturală și prin ereditate și apar permanente în generațiuni, alcătuiind varietăți fixe, sau adevărate specii distincte în regnul animal.

Aceste presupuse legi biologice sunt coroborate de două observațiuni ce se completează reciproc: una este a lui *Haeckel*, care, după ce observase că fiecare plantă sau animal, începînd dela formațiunea sa embriogenică inițială, percurge o serie de transformări cari reproduc, în trăsături generale, lunga serie de organisme, deduse de aci celebra lege biogenetică care susține că embriogenia este o recapitulare a filogeniei, cu alte cuvinte a evoluțiunii paleontologice a familiilor organice. Cealaltă observațiune, mai recentă, căreia i se atașase *Huxley*, *Maudsley*, *Vogt*, *Taine*, *Lombroso*, *Ribot*, consideră verificarea acestui fenomen în sens contrar, anume disoluțiunea patologică a procesului organic: ea nu poate, evident, să verifice legea biogenetică decît pe un cîmp foarte mărginit, dar pare deja suficient pentru această aplicațiune, că ea a dovedit că în anumite boale, disparițiia unor țesuturi este urmată de încetarea funcțiunilor corespondente.

Dar pentru ca aceste observațiuni să poată fi utilizate la generalizațiuni științifice cu privire la cunoștința fenomenelor mai com-

plexe, cum ar fi cele sociologice, ar trebui să fie interpretate într'un mod mai pozitiv.

Mai ales *haeckelismul* a conchis ceva cam pripit, că paleontologia ar fi dovedit deja transformațiunea în timp a morfologiei speciei.

Noi știm, din contră, că în toate timpurile istoriei prin cari a trecut viața vegetală și animală se găsesc varietăți organice, cari corespund complexității mai mari sau mai mici a raporturilor ce există între organizațiune și mediu. Această complexitate ar trebui, după această teorie, să aibă drept unic factor timpul ce a fost necesar ca aceste transformațiuni să se poată produce.

Dar cum se face, că anumite tipuri antice sunt încă, precum se exprimă *Agassiz*, *sinletice*, cu alte cuvinte, că intrunesc caractere complexe cari ar trebui să apară izolate în tipuri posterioare cari au fost, ca să zic așa, slăbite de diferențiarea pe care ele o represintă?

Și cum se face că altele, din potrivă, par a progresa dăr rămîn la acelaș punct de plecare și se reproduc indefiniț și fără nici o modificare esențială?

(Va urma).

LUPTA PARTIDELOR ⁽¹⁾

I

Binele suprem al societății e justiția. Nici gloria armelor, nici strălucirea literilor, nici plăcerea artelor, nici bogățiile comerțului nu au pentru un popor valoarea ce o are siguranța, pe care domnia justiției o asigură tuturor cetățenilor.

Adevărata justiție nu este numai aplicațiunea imparțială a legilor de către o magistratură neatirnată, ci și garanția, dată fiecărui individ, că el poate, în libertate, munci, agonisi și posedă, singur sau în asociațiune, fără a se teme că, pentru o

(1) După scrierea recentă a d. *Eugène Pierre*: *Politique et Gouvernement*.

rațiune de Stat sau pentru o cupiditate personală, un depositar oarecare al autorității publice ar putea veni să-i diminueze sau să-i ruineze rodul ostenețelor sale.

—Adevărata justiție va să zică guvernământul care dă tuturor cetățenilor o egală protecțiune, respingînd cu energie valurile solicitațiunilor și ale amenințărilor ce vin în fie-care dimineată să-i dea asalt, punîndu-se pe deasupra opiniunilor și a partidelor, neținînd seamă, în stăruința de a-și împlini grava sa sarcină, nici de familii, nici de afecțiuni, nici de uri.

Popoarele primitive sunt incapabile de a stabili, sau măcar de a dori un asemenea guvernământ ideal, pentru că ele nu recunosc alt drept decît pe acela care derivă din forță. Indată ce oamenii încețază a se lua după acest drept odios, le-ar fi ușor de a organiza un guvernământ superior pasiunilor, dacă ei nu ar fi stăpîniți de propriile lor patimi, dacă ei ar fi învățat a iubi dreptatea de dragul ei, iar nu pentru avantajile ce i se pot smulge.

Dar fie-care reclamă justiția pentru sine și stăruiește ca ea să fie refuzată vecinului. E deci natural ca, din chiar născarea lor, guvernămintele să fie impregnate de nedreptate. Dacă ar fi lăsate în voia lor, fără frîu și fără contrapond, ele nu s'ar putea stăpîni de a comite acțele de opresiune pentru a căror prevenire ele sunt menite.

* * *

În toate timpurile și la toate popoarele, formațiunea unui guvernământ a fost opera unui partid. Ea nu a putut fi nici odată și nu va putea fi nici în viitor opera tuturor cetățenilor legați în vederea binelui comun fără nici un gînd ascuns la vr'un profit personal.

Create de un partid, guvernele sunt fatal pornite a servi pe acest partid în detrimentul celor l'alte, a pune datorile de recunoștință deasupra drepturilor justiției.

În acest moment intervine instrumentul căruia i se atribuesc toate relele ce urmează din greșala guvernelor, dar care în realitate servă a le atenua dacă nu chiar

a le vindica. Organizațiunea a partidelor, politica stabilește echilibrul pretutindeni unde puterea publică tinde a-l rupe. Ea rar permite partidului care ocupă puterea a rămîne destul de forte spre a nimici toate interesele ce nu sunt ale sale.

Grație politicii, în corpul social domnește totdeauna o agitațiune, speranțe ce țin respirația partidelor și pricinuesc o frică guvernelor, agitațiune ce produce ast-fel o relativă nepărtinire în direcțiunea atacurilor.

* * *

Numai iluminatii și sectarii își pot închipui o societate, în care nu ar exista decît un singur partid organizat, partidul guvernului, unde voințele acestui partid ar fi legi și unde ori și ce opozițiune s'ar vedea tratată ca vrăjmașe patriei. Nici măcar în Statele vechi, cu tormă de monarhie absolută, nu s'a pomenit o asemenea societate. Totdeauna au existat, fie în secret, fie în public, în magistratură, în cler, în nobilime sau chiar în familia principelui domnitor, opozițiuni constituite în partide, devotate unei politici active, capabile de a silui la transacțiuni exclusivismul inevitabil al guvernanților.

* * *

Dacă examinăm harta partidelor cari își dispută puterea la deosebitele națiuni, ne-am convinge ușor, că isbînda definitivă și fără rezervă a unuia dintre ele ar conduce țara în curînd la cea mai monstruoasă tiranie. O asemenea țară ar deveni un deșert. Un ceas măcar nu ai putea trăi în pace într'însa.

Libertatea persoanelor, independența muncii, siguranța proprietăților, aceste trei mari principii, cari separă civilizațiunea de barbarie, nu pot exista decît acolo unde partidul care a organizat puterea și o deține, știe că toate acțele sale sunt supravegiate de alte partide cari pqt, de azi pînă miine, să-l depozedeze și să-i răspundă cu represalii dacă el trece suma de nedreptăți, pe care în chip rezonabil trebuie să o aștepti de la instituțiuni omenești.

Iată de ce, pe măsură ce veacurile se îngămădesc unele peste altele, intră mai

multă justiție în lume. Politica, acest frâu necesar al partidelor prea puternice, este fiica civilizațiunii.

Negresit, ea a fost practică de la începutul lumii. Trei oameni nu ar putea trăi împreună dacă politica nu s'ar pune între ei spre a-i împiedica de a se devora între sine.

Dar dezvoltarea conștiinței publice, studiul aprofundat al legilor naturei, investigațiunea minuțioasă a tuturor ascunzișurilor globului au înălțat politica la punctul unde o vedem astăzi, protejind pe cei slabi în potruva nemiloasei exploatări de către cei tari, preservând pe cei bogați de un atac brutal și inutil din partea celor săraci, scutind ori ce societate în contra exceselor de o potruvă tuneste ale bogăției și ale mizeriei.

Chiar cînd un guvernămînt ar cădea exclusiv în miinile aristocrației sau ale democrației, ceea ce ar fi cea mai rea condiție pentru un popor, nu ar putea fi vorba

de dispariția uneia sau alteia din aceste două forțe indispensabile funcționării vieții sociale, cît timp politica va fi la îndemînă spre a făuri arme partidului învins.

Există deci, pe lîngă științele pozitive cari ne păzesc de destrucțiune prin forțele naturii, o știință morală ce ne preservă de destrucțiunea prin propriile noastre forțe, care servă drept scut omului în potruva omului.

Dé și, în aparență, mai vagă decît cele l'alte științe, ea nu este, în fond, mai puțin precisă; ea nu este supusă la legi mai puțin sigure.

Dar ea este disprețuită, pentru că o judecăm la fulgerile furtunelor pe cari nu ea le-a provocat și în mijlocul cărora ea intervine ca un pilot abil și necunoscut. Dacă am studia aceste furtuni sociale de la urzirea lor, am vedea, că toate cataclismele cari sdruncină existența popoarelor le-ar fi nimicite pe acestea dacă nu era lă mijloc intervențiunea salutară a politicii.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CRONICA GENERALA

PORNIRI ÎN CONTRA TRIPLEI ALIANTE

In anii din urmă, lumea noastră politică și chiar aceea care stă mai la distanță de treburile publice începuse a se familiariza cu ideea că România e în Tripla Alianță și va persista în aceste legături.

Se credea, că relațiunile noastre cu Berlinul și Viena se vor dovedi destul de puternice spre a produce un reviriment în opiniile ce domnesc acolo în privința Maghiarilor, și că în cele din urmă, această a noastră apropiere de Intreita Alianță va putea înainta dreapta cauză a celor trei milioane de Români de sub Coroana Sf. Ștefan.

Dar anii trecură rînd pe rînd, fără ca

noi Români, să fi avut de înregistrat un singur semn de bună-voință din partea celor cari conduc politica Intreitei Alianțe, semn de bună-voință pentru frații noștri asupriți.

Acum, în urmă, ne pomenirăm chiar cu pretențiuni și insinuațiuni din partea cercurilor de la Berlin, Viena și Budapesta, cari arată lămurit că ele nu numai că nu vor să știe nimic de justele revendicațiuni ale Românilor de peste munți, dar țin să accentueze și să ne siluească și pe noi a accentua, că poporul român din Transilvania trebuie sacrificat pretinselor mari interese ale Intreitei Alianțe.

Ivirea din ce în ce mai demască a acestor pretențiuni și demonstrativa glori-ficare a Maghiarismului trebuiau să producă o reacțiune.

Și într'adevăr trebuie să constatăm, că în lunile din urmă opinia noastră publică s'a instrăinat foarte mult de o politică al cărei scop pare incompatibil cu existența națională a celor trei milioane de Români din Transilvania.

Nu e deci decît foarte natural, că în cercurile noastre, și aici e vorba mai ales de oameni politici independenți, e o mare nedumerire și sunt porniri foarte pronunțate nu numai în contra Maghiarilor, ci și a celor cari fac din Tripla Alianță un instrument pentru veleitățile Maghiarilor.

E incontestabil, că nici odată această alianță nu s'a bucurat de mai puține simpatii la Români, ca acum, după ce convența ei cu politica de maghiarizare e atît de lămurită.

Ținem să înregistrăm, ca simpli croniciari, această semnificativă răceală ce se observă acum la noi în contra unei Alianțe, care, dacă și-ar înțelege situația sa proprie, ar putea să ne devie și nouă atît de utilă pe cît i-am putea fi noi la rîndul nostru.

LUPTE ÎN CONTRA CURENTULUI FEDERALIST DIN AUSTRIA

Vorbind de importanța vizitei Împăratului german la Budapesta și despre discursul său, revista noastră și-a exprimat următoarea părere: (1)

Există deci în Tripla Alianță o sub-alianță: a Maghiarilor cu Împăratul Wilhelm în contra politicii federaliste, pe care o face guvernul din Austria al Împăratului Francisc Iosif I. Maghiarii și Împăratul german nu vor să știe de federalizarea Austriei, de aceea acesta și-a luat voi să arate Împăratului și Regelui austro-ungar determinanta importanță a Maghiarilor cari se opun politicii slavofile din Austria.

Astăzi cetim în *Berliner Tagblatt* o știre telegrafică de la Petersburg care confirmă modul nostru de a vedea.

Iată ce se spune în acea știre:

Cercurile politice de aici urmăresc cu multă luare aminte politica contelui Baden și văd în continuarea ei o primăjduire a păcii europene. Cehii accentuează pe față, că vor unirea țărilor Co-

roanei lui Wenceslas, adică a Boemiei, Moraviei și Sileziei, pentru că numai astfel cred ei a putea apăra țărilor lor, de aceea atracțiune pe care o exercită Germania asupra Austriei de Sus, de Jos, asupra Stiriei, Tirolului și Voralbergului (tot provincii locuite de Germani N. R.)

Fie care pas care apropie pe Cehi de realizarea planului lor, pricinuește o răcire a relațiilor ce există între Curțile de la Berlin și Viena.

Împăratul Wilhelm a vorbit, cu ocazia petrecerii sale la Totis și Budapesta, Domnitorului Francisc Iosif I la inimă și l'a conjurat să reprime acest curent.

Ziarul german, *Berliner Tagblatt*, face apoi un comentariu, zicînd, că concepțiunea de la Petersburg nu corespunde întru toate realității, dar chiar dacă ar fi așa, e cert, că îndată cu căderea lui *Badeni* se va schimba și această situație.

După toate acestea e evident, că hotărîrea Împăratului Wilhelm de a evita de data aceasta *Austria și Viena*, de a petrece în mijlocul Maghiarilor și de a-i înălța printr'un discurs bombastic, — răspunde dorinței sale de a opri curentul federalist din Austria în loc și de a mîna apa la moara Maghiarilor, cari, precum se știe, susțin din toate puterile lor pretențiunile de hegemonie ale Nemților din Austria.

Firește: nu-i poate conveni nici Rusiei nici Germaniei o politică, în urma căreia Austria s'ar putea consolida.

Din moment ce naționalitățile slave de acolo ar fi satisfăcute, recunoscîndu-se de fapt egalitatea lor politică, ele nu ar mai face ochi galeși spre Petersburg și Moscova, ceea ce nu corespunde de loc prevăzătoarei diplomații rusești.

Pe de altă parte, această politică austriacă nemulțumește și pe puternicul aliat german, care, cu toată dragostea sa pentru imperiul habsburgic, nu poate suporta ideea de a se face dreptate Slavilor din Austria, pentru că aceasta ar implica o «nedreptate» (!) față cu cele 7 milioane de Nemți austriaci, a căror situație politică nu poate fi indiferentă întreprinzătorului Împărat al Germaniei unite.

Sunt, prin urmare, numeroase șforile cari țin în loc pe cei de la Viena.

(1) Vezi «Liga Română» No. 37, articolul *Germanism și Maghiarism*, pag. 558.

«ASPIRAȚIUNI ROMÂNEȘTI ILLEGITIME»

Iarăș vorbărețul domn Réthy László!

În numărul din urmă al revistei maghiare, «*Revue D'Orient*», domnul Réthy, marele istoric-lingvist maghiar care și-a schimbat deja de câte-va ori opiniile sale «științifice» (!) în chestia originii poporului român și a limbii românești — comite un nou articol în această chestie, sub titlul: «*Une encyclopédie roumaine contre le dacoroumanisme.*»

Sovinistul bărbat de știință crede adică a fi găsit, într'un articol din *Enciclopedia Română* de la Sibiu o confirmare a teoriei lui Rössler în chestia continuității elementului roman în Dacia, și o năbădăioasă bucurie îl cuprinde la gândul că, cu chipul acesta, «*s'ar fi făcut o înmormântare de prima clasă teoriei continuității.*» Această «*declarație*», (!) zice istoriograful tricolor, «face să cază temelia pe care școala istorico-filologică a *Hasdeilor* și *Xenopolilor* ridicase fragila clădire a aspirațiilor politice ilegiteime.»

(*La déclaration (!) faite dans l'Encyclopédie Române constituie un enterrement de première classe de la théorie de la continuité; elle fait tomber la base sur laquelle l'école historico-philologique des Hasdeu et des Xenopol a élevé le bâtiment fragile d'aspirations politiques illégitimes*)...

Pare-ni-se însă că prea s'a înfierbîntat fantasia istoricului *Kulturegyletist* și prea își face iluzii, dacă crede că poate răsturna

o teorie istorică cu câte-va cuvinte găsite într'un articolaș dintre cele câte-va mii publicate de *Enciclopedia Română*.

În privința «*aspirațiilor ilegiteime*» să se liniștească domnul Réthy: asupra «*legitimității*» Români n'au cerut avizul tribunalelor de la Cluj, și tot așa de puțin îl vor cere ei de la «istorici» de trampa acestui instrument al politicii de maghiarizare.

Atît deocamdată.

PENTRU «TRIBUNA» DIN SIBIU

Am anunțat și noi în numărul trecut marile dificultăți financiare și prigoanele fără de sfîrșit la cari este expus mai ales acest valoros organ al Românilor de peste munți. Nu-i vorbă, Tribuna tot cu nevoi a trebuit să lupte și în trecut. Dar atunci măcar nu-i lipseau ajutoarele frățești. Să facem cu totii, ca ea să nu fie lipsită de sprijin românesc și suficient nici de astă dată.

Faptul, că toată furia șovinismului maghiar mai ales asupra ei se deslănțuește, este destul de eloquent și ne împune datoria de a sări în ajutorul ei, bine înțeles, fără a pierde nici pe cele-lalte ziare românești din vedere.

Abonamente se primesc și la administrația revistei noastre, cu prețurile indicate pe pag. 3-a a copertei.

Din Somcuta Mare se scrie:

Advocaților români, domnului Vasile Dragoș, un brav naționalist și domnului d-r Nilvan, li s'au înmănat înștiințarea, că Curtea de Casație a respins apelul ce făcuseră contra deciziei camerei advocatiale, care i-a pus sub cercetare disciplinară pentru că anul trecut, în ajunul aniversării încoronării, au

cîntat «Desteaptă-te Române» și alte cîntări naționale precum și imnul Casei Impărătești.

Suplimentul militar, «*Die Vedette*», al ziarului *Reichswehr* din Viena publică o schiță din viața militară românească, sub titlul «*In fața Griviței*».

Schița aceasta este a d. N. Gane, tradusă în nemțește de un personaj distins, precum ne spune o notă redacțională.